

A szakképzés új rendszere

Az építőipari szakképzés bemutatása, intézményrendszer, alapszaktmák, vállalati felelősség és finanszírozás

A 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről, valamint a törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. /II.7./ Korm. rendelet alapvető célja a szakképzés XXI. századi követelményekhez igazított, magas színvonalú képzés feltételeinek kialakítása, a rugalmas munkaerőpiaci igényekhez igazított képzési struktúra létrehozása és ennek intézményi hátterének megteremtését jelenti.

Egyértelművé vált, hogy a szakképzésben két iskolatípus létezik:

- **a Szakképző Iskola, és**
- **a Technikum.**

A szakképzés átalakítását komoly egyeztetés sorozat előzte meg, amely a gazdasági szférával való érdemi párbeszédet is magában foglalta. Ennek törvényi keretét az Ágazati Készségtanácsok megalakítása tette lehetővé.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) Oktatási és Képzési Igazgatósága kapott felhatalmazást az Ágazati Készségtanácsok megalakítására, munkájuk koordinálására és a tanácsok munkájában résztvevő tagok delegálásának egyeztetésére. A 19 Ágazati Készségtanács munkáját az MKIK koordinálja.

A munka 2017. évben indult el, amit az építőipari szakképzés és felnőttképzés érdekében előkészítő feladatként az Építőipari Ágazati Készségtanács /ÁKT/ előbb a Nemzetgazdasági Minisztériummal, majd az Innovációs és Technológiai Minisztérium az MKIK koordinálásával egyeztetésével végez.

Az Építőipari Ágazati Készségtanácsnak jelenleg 23 tagja van, melyből

- 18 tag piaci szereplő,
- 2 fő a Miniszterelnökség Területi Közigazgatásért Felelős Államtitkárság Építésügyi Szabályozási és Hatósági Főosztály delegáltja,
- 1 fő az Innovációs és Technológiai Minisztériuma Szakképzésért Felelős Helyettes Államtitkárság Szakképzési Szabályozási Főosztály munkatársa,
- 1 fő a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara munkatársa, és
- 1 fő az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének tagja.

Az előkészítés időszakában összegyűjtésre kerültek azok a problémák, amelyek a duális képzés erősségeit és gyengeségeit vetették fel. Az ezekből levont következtetések alapján a szakértők bevonásával létrehozott szakbizottságok dolgoztak azon, hogy a képzés meglévő jó elemeinek átemelésével hogyan lehetne a szakképzést az IPAR 4.0 kihívásaihoz, valamint a folyamatosan változó vállalkozói igényekhez igazítani.

A szakértők és a ITM közös munkájának köszönhetően készült el a SZAKKÉPZÉS 4.0, amely a szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira.

A stratégia elfogadása után került kidolgozásra és elfogadásra a Szakképzési Törvény és a végrehajtását elősegítő Kormányrendelet.

Megállapításra került, hogy a korábban működő modell rugalmatlan, a piaci igényekhez nem tud könnyen igazodni. Az első és legfontosabb megállapítás az volt, hogy a kínálat vezérelt szakképzési struktúrát kereslet vezéreltté kell tenni, és a vállalkozásoknak nagyobb szerepet kell kapniuk a gyakorlati képzésben. A vállalkozások szerepét növelni szükséges a gyakorlati tudás átadásánál. A szakképzésben az új technológiákat és eszközöket kell a fiatalok számára elérhetővé tenni, és nem az elavult, régi technológiai ismereteket kell oktatni. Ugyanakkor lehetővé vált, hogy a cégek gyakorlatban dolgozó kollegái óraadóként, iskolai keretek között is átadhassák azokat a korszerű ismereteket, amelyekkel az iskolai oktatók nem rendelkeznek.

Rendkívül fontos, hogy a rugalmatlan iskolaszervezet is átalakuljon. Ebben a Szakképzési Centrumok vezetőire és az szakképző intézmények igazgatókra egyaránt nagy szerep hárul. Az alapok lerakása nem képzelhető el felkészült oktatók és jól felszerelt iskolák nélkül. A közeljövőben az iskolai oktatók közül többen nyugdíjba mennek, ezért fontos lenne a fiatal szakembereket behozni a rendszerbe.

Ugyanakkor jelentős szemléletváltásra is szükség van, amit az iskolaigazgatók az oktatók minősítésén /nyugat-európai mintára/, a differenciált bérezésen keresztül, és a szorosabb vállalati együttműködéssel érhetnek el. Ennek törvényi alapját az teremtette meg, hogy a szakképzésben dolgozó tanárok és oktatók is egyaránt a munka törvénykönyve, és nem a közalkalmazotti törvény hatálya alá tartoznak. A rendszer hatékony működése érdekében azonban bizonyos fékeket is be kell építeni. Ilyen például az, hogy amennyiben az iskola nem a rendszer elvárásai szerint oktat, akkor kevesebb állami támogatást kap. A SZAKKÉPZÉS 4.0 stratégia a szakképzés átalakításának középtávú célkitűzései között jelentős tanműhely-fejlesztést is tartalmaz, amely alkalmassá teszi az iskolai tanműhelyeket az ágazati alapképzés szakszerű megvalósítására.

Az új oktatói státusz, a felkészült szakembergárda és a megfelelően kialakított iskolai tanműhely teremti meg a feltételét annak, hogy az elfogadott alapszakmák esetében az ágazati szakmai alapképzés kizárólag iskolai keretek között valósuljon meg.

Az Ágazati Készségtanácsok tagjai közreműködtek abban a folyamatban, amelyben felülvizsgálatra került az Országos Képzési Jegyzék /OKJ. /, amely több, mint 800 szakmát tartalmazott. Az Ágazati Készségtanácsok közreműködésével ágazatonként kiválasztásra kerültek az ágazatok alapszakmái, melyek csak iskolai rendszerben, közös ágazati alapokra helyezve lesznek oktathatók. Ez azt jelenti, hogy 174 szakma oktatható kizárólag iskolai rendszerben.

Az építőiparban iskolai rendszerben oktatható az alapszakmák a következők:

- Ács,
- Tetőfedő,
- Burkoló,
- Szerkezetépítő és szerelő,
- Szigetelő,
- Bádogos,
- Festő, mázoló, tapétázó,
- Épületszobrász és műköves,
- Kőfaragó,
- Kőműves,
- Szárazépítő,
- Útépítő és útfenntartó.

Ezek az építőipar 3 éves képzései, amely szakképzettség megszerzésével zárul. Mind a 12 építőipari szakmát választó tanulók a szakképző iskolában a 9. évfolyamon egy egységes ágazati alapozó képzésen vesznek részt. Ennek zárásaként ágazati vizsgát tesznek, és ezt követően folytathatják tanulmányaikat a kiválasztott alapszakmák egyikében. Ehhez egy őket fogadó céggel tanulói munkaszerződést kell kötniük, és ez alapján kezdhetik meg a szakirányú képzést a 10. és 11. évfolyamon. A szakmai ismeretek elsajátítását követően a 11. évfolyam végén akkreditált vizsgaközpontban kell majd a tudásáról számot adniuk.

Az építőipar technikusai képzései:

- Magasépítő Technikus,
- Mélyépítő Technikus,
- Hídépítő és Fenntartó Technikus,
- Útépítő, Vasútépítő és Fenntartó Technikus.

Ezek az ágazat 5 éves képzései, melyek érettségivel és technikus szintű szakképzettség megszerzésével zárulnak. A képzés a 9-10. évfolyamokon közös ágazati alapozó képzéssel indul, majd ezt követően a 11-13 évfolyamokon folyik a szakmai képzés.

A két képzési forma közötti rugalmas átjárhatóságot a közös alapozó képzés biztosítja, amely lehetővé teszi, hogy a szakképzésben induló, de a későbbiekben technikumban tanulni akaró fiatal átmehet a másik képzési formába, és az ágazati alapozó 10. évfolyamán folytatva tanulhat a technikum képzésben. Ugyanez visszafelé is működik. Ha a technikum diák úgy gondolja, hogy mégis inkább egy szakmát szeretne tanulni, akkor a 9. évfolyam ágazati alapozó képzését lezáró sikeres vizsgája után választhat szakmát, és a szakiskolában az általa választott szakmában részt vehet a szakmai oktatásban. Ez lehetőséget biztosít arra, hogy átgondolja a pályaválasztását, és évvesztés nélkül folytassa tovább a tanulmányait.

Az Ágazati Készségtanácsok alapításának egyik rendező elve az ágazati megközelítés volt, azaz, melyek azok a közös tartalmak, amelyek mentén az alapszakmákat a közös ágazati kompetenciák alapján lehet majd oktatni.

A vállalati szereplők közül többen sokáig nem értették, hogy miért választják le az építőiparról az épületgépészeti, az elektronikai, a gépészeti és a faipar szakmákat, hiszen

ezek nélkül az ágazat nem tud működni. Azonban ennek az volt az oka, hogy ezek a szakmák más ágazati alapozásra épülnek, de a rendszerben továbbra is alapszakmaként szerepelnek.

Az elektronika és elektrotechnika ágazat szakmái közül alapszakmaként szerepel:

- Villanyszerelő,
 - Épületvillamosság szakmairány
 - Villamoshálózat szakmairány
 - Villamos készülék- és berendezésszerelő szakmairány

Az ágazat technikai képzésében az építőiparnak szüksége van:

- **Automatikai technikus**
 - Épületautomatizálási szakmairány

Faipari ágazat

Az ágazat 3 éves szakmája:

- Asztalos
- Kárpitos

Technikumi képzés:

- Faipari Technikus

Épületgépészeti ágazat:

Az ágazat 3 éves alapszakmái:

- Hűtő- És Szellőzőrendszer-Szerelő
- Központifűtés- És Gázhálózatrendszer-Szerelő
- Víz- És Csatornarendszer-Szerelő

Technikusi képzés:

- Épületgépész technikus

Gépészeti ágazat:

Az ágazat 3 éves szakmái:

- Építő-, Szállító- és Munkagépszerelő
- Épület- és Szerkezetlakatos
- Hegesztő

Az alapszakmák elfogadása után a következő lépés a tartalomfejlesztés és a vizsgakövetelmények meghatározása volt.

Ezt a feladatot iskolai szakemberek és az ÁKT-ék által delegált vállalati szakértők végezték el. A kidolgozott Képzési Kimeneteli Követelményeket (KKK) az ÁKT-k véleményezésre megkapták, majd ezt követően a KKK-k végleges változatának elfogadását a ITM hagyta jóvá és tette közzé. Az építőipari szakmák Képzési Kimeneteli Követelménye szakmai bontásban az alábbi honlapon érhető el: <https://szakképzés.ikk/kkk-ptt#építőipar>.

Kidolgozás alatt van az alapszakmák programtanterve, melynek egyeztetése, visszamutatásra szintén az ÁKT-okhoz kerül, jelenleg erre várunk.

Budapest, 2020. május 27.

Tóth Istvánné

az Építőipari Készségtanács elnöke

az ÉVOSZ oktatásért és képzésért felelős alelnöke